

Toegang tot genetisch materiaal blijft aandacht vergen

Intellectueel eigendomsrecht is noodzakelijk omdat veredelaars zo hun investeringen kunnen terugverdienen en ze daarmee in staat zijn om voortdurend te investeren in de ontwikkeling van nieuwe rassen. Veredelaars moeten daarnaast niet onnodig belemmerd worden in hun toegang tot genetisch materiaal. Voor de ontwikkeling van een succesvol ras zijn immers vele kruisingen nodig tussen planten die samen de gewenste eigenschappen bezitten.

Het kwekersrecht biedt voor deze situatie een goede oplossing middels de volledige veredelingsvrijstelling. Plantum zet zich nationaal en internationaal in om kwekersrechtwetgeving verder te verbeteren en andere landen te bewegen het recht te onderschrijven en effectief te implementeren. Dit wordt gedaan door deelname aan internationale discussies op CPVO of UPOV-niveau*, en door bilaterale contacten in derde landen.

Ongeveer twintig jaar geleden heeft het octrooirecht zijn intrede gedaan in de veredelingssector. Het octrooirecht kent geen volledige veredelingsvrijstelling. Om een optimaal innovatieklimaat te creëren en in stand te houden is het belangrijk dat toegang tot genetisch materiaal gewaarborgd blijft. Plantum zet zich al jaren in voor brede toegang tot genetisch materiaal voor alle veredelaars. Zo kunnen we de waardevolle diversiteit aan bedrijven in de Nederlandse sector ook in de toekomst behouden.

KWEKERSRECHT

Al bijna 100 jaar wordt het kwekersrecht gebruikt om veredelingsbedrijven te belonen voor de ontwikkeling van een nieuw ras. Het kwekersrecht geeft een bedrijf gedurende een bepaalde periode het exclusieve recht om zijn nieuwe ras te vermeerderen en te verkopen. Andere veredelaars mogen dit beschermde ras dan wel vrij gebruiken om mee door te veredelen. Door deze zogenoemde veredelingsvrijstelling kan men op elkaars rassen voortbouwen, met steeds betere rassen als resultaat. Telers kunnen onder voorwaarden hun zelf geproduceerde uitgangsmateriaal van bepaalde gewassen hergebruiken. In Nederland geldt dit voor granen en aardappel. Internationaal geldt het UPOV 1991-verdrag

als standaard voor kwekersrechtwetgeving. Voor de uitleg van dit document wordt vaak teruggegrepen op de zogenoemde Explanatory Notes. Plantum draagt waar mogelijk bij aan de herziening van deze documenten.

AFGELEIDE RASSEN

Zo genaamde 'Essentially Derived Varieties' (EDV) zijn rassen die als gevolg van de verdelingsgeschiedenis en grote gelijkenis vertonen met een ouder ras. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over kleurmutanten. Het begrip is in UPOV 1991 opgenomen als reactie op nieuwe verdelingsmethoden. Het kwekersrecht moet conventionele veredelaars genoeg gelegenheid bieden om hun gedane investeringen terug te verdienen. De snelheid waarmee met gebruikmaking van nieuwe verdelingsmethoden kan worden veredeld, waarbij gemakkelijk gebruik wordt gemaakt van een ras uit complexe verdelingsinspanningen, zet dit onder druk. Het EDV-begrip probeert een balans te vinden tussen de verschillende belangen. De interpretatie van het begrip in de huidige Explanatory Note slaagt hier onvoldoende in. Plantum pleit voor een bredere uitleg van het EDV-begrip om een uitholling van het kwekersrecht te voorkomen.

GEOOGST MATERIAAL

'Harvested Material' valt sinds het UPOV 1991-verdrag ook onder de bescherming die het kwekersrecht biedt. Voorwaarde hiervoor is dat de rechthebbende 'geen redelijke gelegenheid' had om zijn recht uit te oefenen op het uitgangsmateriaal. Een te strikte interpretatie

* CPVO: Communautair Bureau voor plantenrassen, UPOV: International Union for the Protection of New Varieties of Plants

hiervan zit een effectieve werking van het kwekersrecht in de weg. Plantum pleit voor een herziening van een aantal Explanatory Notes om de bedoeling van het UPOV 1991-verdrag op dit punt te verduidelijken.

KLEINSCHALIGE BOEREN

Plantum heeft enkele jaren geleden samen met Euroseeds en Oxfam een rapport gepubliceerd waarin wordt opgeroepen tot een verdere verduidelijking van het begrip 'Private and non-commercial use' binnen het UPOV 1991-Verdrag om te voorkomen dat kwekersrecht blokkerend zou kunnen werken voor kleinschalige boeren in ontwikkelingslanden die zaden hergebruiken en lokaal uitwisselen. Inmiddels heeft UPOV een werkgroep opgezet om dit uit te werken.

OCTROOIEN EN TOEGANG TOT GENETISCH MATERIAAL

Naar de huidige stand van de wet- en regelgeving, en de interpretatie van het Europees Octrooibureau hiervan, is het mogelijk om veredelingsmethoden anders dan kruisen en selecteren en de producten hiervan te beschermen met een octrooi. Dit leidt binnen de sector al geruime tijd tot zorgen. Deze zorgen nemen nog meer toe door de verwachte toename van het aantal octrooien als gevolg van de opkomst van nieuwe veredelingsmethoden. Plantum acht het van groot belang dat de discussie over de werking van het octrooirecht in de Plantveredeling weer wordt hervat.

BEHOUD VAN INNOVATIEKRACHT

Het huidige octrooistandpunt van Plantum – de introductie van een volledige verdelingsvrijstelling in het octrooirecht – beantwoordt nog altijd aan de door verdelers gevoelde zorgen en geconstateerde problemen. Daarom heeft het Algemeen Bestuur van Plantum dit standpunt in 2023 herbevestigd. Tegelijkertijd is er aandacht voor de capaciteit van bedrijven om onderzoeksinvesteringen terug te kunnen verdienen. Nederland kent een grote diversiteit aan grote en kleine vermeerderings- en verdelingsbedrijven. Deze diversiteit draagt bij aan de innovatiekracht van de sector.

Het verwezenlijken van ons standpunt zal geen eenvoudig proces zijn. In de tussentijd heeft de sector echter niet stilgezeten. Zo heeft een groep groentezaadbedrijven het International Licensing Platform Vegetables opgericht. Leden van dit octrooiplatform garanderen elkaar

wereldwijd toegang gegarandeerd tot elkaars octrooien, mits voor deze toegang een redelijke vergoeding wordt betaald. Eenzelfde soort systeem is in Europa recent gelanceerd voor landbouwgewassen; het Agricultural Crop Licensing Platform. Op deze manier worden de meest scherpe randjes van het octrooirecht voorlopig weggenomen voor deelnemende bedrijven in de desbetreffende gewassen.

Het uitgangspunt van Plantum in deze octrooidiscussie zal altijd zijn dat gewerkt moet worden naar een systeem waarin plantveredelaars optimaal in staat gesteld worden de markt te voorzien van steeds betere plantenrassen. Alleen op deze manier kan de sector haar cruciale rol blijven spelen in het behalen van de duurzaamheidsdoelstellingen van Nederland, de EU en de VN.